

Datum: 18. 10. 2019

Přepis ze zvukového záznamu

Typ přepisu: upravený (text převeden do spisovné češtiny)

Zdroj: 2019-10-18 hejdanek ladislav 3.mp3

Datum: 18. 10. 2019

Název: Rozhovor s Ladislavem Hejdánkem – část 3

Účastníci: redaktor, Ladislav Hejdánek

Celková délka záznamu: 02:01:56

Začátek přepisu: 00:00:14

Konec přepisu: 02:01:56

Délka přepsané pasáže: 02:01:42

Text:

Redaktor:

Tak dobré dopoledne, já tě tady, Lád'o, opět vítám.

Ladislav Hejdánek:

(smích) Dobrý den.

Redaktor:

A máme dnes pátek 18. října roku 2019 a budeme si dál povídat. Já bych se teď ještě zeptal – o těch bytových seminářích jsme včera mluvili poměrně hodně, ale přece jenom mně to nedá. Jacques Derrida – pokud se pamatuji, když on přijížděl na ty bytové semináře, že jednou ten váš seminář vybrali a on byl nějak ve vazbě nebo něco a že to byl pro něj hluboký filosofický zážitek. Vzpomínáš na to? Mohl bys to popsat, jenom toto?

Ladislav Hejdánek:

Prostě Derrida k nám přijel a my jsme byli nadšení, že přijel z Francie takový významný člověk, který ovšem měl víc ohlasu v Americe než ve Francii samotné, ve Francii tak nějak se na něj hodně dívali spatra, že patří k té studentské revoluci a tak dál. Ale my byli nadšení, protože on byl předsedou Grèveu, což byla jakási... oni mají takovou tradici Francouzi z revoluce – generální stavy. A tak si učitelé, profesori na středních školách, profesori filosofie si vybudovali generální stavy a obrátili se na svého prezidenta tehdejšího, že to dál takhle nejde, že se stále zmenšují a zmenšují úvazky pro profesory filosofie, že se vlastně likviduje filosofie na středních školách a že vstupují do protestu. A tento muž se stal slavným, protože se stal tím šéfem těchto odbojníků, a ten zároveň se stal šéfem té jakési – jak bych to řekl? – takové akční společnosti francouzských filosofů, a už nejenom těch středoškolských, ale i vysokoškolských, kteří k nám potom jeli, přijeli, začali jezdit a tak dál. Takže tento muž tam byl. Nebyl první. První byl Ricoeur. A ten přijel ještě o prázdninách, když jsme začali někdy před prázdninami, tak o prázdninách přijel Ricoeur. My jsme ještě nebyli na to připravení, že něco takového nás čeká, poněvadž to bylo nepředstavitelné přímo, to byla aktivita čistě ze zahraničí. My jsme s tím tolik nepočítali, že to bude mít takovou slávu. A tak jsme ho uvítali. A on se k nám dostal, i když byli policajti před barákem a legitimovali ho a věděli, kdo přijel a tak dál, jenomže když odcházel, on byl celou dobu nervózní, a zřejmě to způsobili ti policajti, kteří ho perlustrovali, ale přece jenom se uklidnil a měl pěknou přednášku a byla diskuse a tak. Celkem se choval jako doma, ale byl nervózní trošku, co teď bude při odchodu. Věděl, že když při odchodu, tak zas tam budou policajti. A oni skutečně ho vzali s sebou a pozvali ho do vozu, pozvali ho na výslech, že potřebují vědět, proč tam vlastně jezdí a tak. Jenomže oni ho vlastně zatkli a dali ho do cely a udělali všechno, aby měl dojem, že z toho nevyvázne, že samozřejmě nešlo o popravu, ale očekával, že ho zavrou na pár let.

Redaktor:

Jak to dopadlo? Nebo mluvili jste pak o tom?

Ladislav Hejdlánek:

Dopadlo to tak, že byl 24 hodin v cele s cikánem; to ho naschvál dali k cikánovi, kterého on se bál, poněvadž ten cikán se taky choval... zřejmě mu řekli, že se má chovat divoce, tak on to dělal, aby si udělal oko u policajtů. Prostě Ricoeur z toho byl celý...

Redaktor:

Derrida, nebo Ricoeur?

Ladislav Hejdlánek:

Derrida. Derrida byl z toho celý vynervovaný. A stalo se, že samozřejmě když jsme se dověděli, velmi rychle, že odvezli Derridu od našeho baráku, tak jsme to šli oznámit na Agence France-Presse. Já jsem šel, rozdělili jsme se, kdyby někoho nějak zastavili, tak aby se tam aspoň někdo dostal, a šli jsme ohlásit, co se stalo. A zároveň na Agence France-Presse jsme oznámili, že – já pořád říkám Ricoeur – Derridu odvezli a že dál nevíme. Tak oni se ptali na ministerstvu. Ne Agence France-Presse, ale ministerstvo, promiňte, velvyslanectví francouzské se ptalo, co je s Derridou. A ministerstvo opovědělo, že nemají ponětí. Takže oni se tvářili, jako že nevědí, co policajti dělají, což bylo velmi důležité – to byla chyba těžká, která vlastně spoluzpůsobila, že ten poprask byl tak veliký potom. A oni to popírali, že se s ním něco stalo. Jenže když to trvalo druhý den a vypadalo to, že ani druhý den ho nepustili, tak prostě a dobře, velvyslanectví hlásilo, co se stalo, že Derrida je neznámo kde, asi zatčený, a oznámilo to do Francie. Ve Francii, protože ti profesori, kteří dali dohromady ten Grève, tak se obrátili na Mitterranda, takže on už s nimi byl v kontaktu. A teď mu řekl: „Náš předseda byl zatčen v Praze.“ Tak Mitterrand okamžitě bez váhání poslal nótu, dosti tvrdou, ať koukají československé úřady dělat, co mají, ať pustí Derridu a řeknou, co se vlastně stalo. Mezitím se rozhodli vzít Derridu na letiště, a tam mu našli nějaký prášek, který mu tam strčili samozřejmě, v kapse, a začali ho obviňovat z toho, že vozí drogy do Francie z Československa. Blbý nápad samozřejmě! Francie akorát bude z Československa vozit drogy! Takže i to bylo nepovedené. A nicméně na základě toho ho vzali zpátky z letiště a znova ho zatkli, jakoby, a dali do cely. A mezitím přišla nóta, dosti ostrá nóta od Mitterranda, a oni se rozhodli, že s tím musejí nějak skoncovat, takže místo aby mu dali náhradní let, tak ho posadili do vlaku a pustili ho vlakem do Paříže. Takže on musel jet vlakem pomalu (smích), zatímco letadlem by tam byl za necelou hodinu. Tak to byla další těžká chyba, protože ve Francii už byl poprask, a jak vlak, rychlík jak překročil naše hranice, tak tam okamžitě přistoupila celá smečka reportérů a Derrida až do Paříže nedělal nic jiného, než dával interview. (smích) Takže on toho tam Derrida byl schopný, on po téhle stránce dovede vyslovit velmi přesně, co má na mysli, a když má vztek, tak přesně to dá na vědomí. Čili to byly ohromné taháky, co ti reportéři z něho vymámili. A poprask byl obrovský po celé Francii, a nejenom po Francii, poněvadž samozřejmě to se z Francie rozneslo po celém světě. Samozřejmě také do Londýna, tak okamžitě o tom věděl Londýn a tak dál. Výsledek byl takový, že naši si mysleli, že tím zastraší ty profesory, aby sem přestali jezdit. Opak se stal. Ve Francii profesori filosofie se postavili do fronty a žádali, aby dostali přednost, aby mohli jet do Československa, a přinášeli doklad, že pracovali proti Němcům za války, aby měli přednost. (smích) A v Anglii prostě byla reakce úplně opačná. Vláda nechala oznámit akademikům, že musejí počítat s tím, že kdyby se jim něco stalo při cestách do Československa, tak že musejí počítat s tím, že vláda pro ně nemůže nic udělat. Takže vlastně dočasně příjezdy anglických filosofů byly zaražené, poněvadž jenom někteří, a to komunisti, se odvážili do Československa za těchto podmínek jet, protože si řekli, že stejně se o ně vláda nebude moc starat, a věřili, že tady se s komunisty snad domluví. Ale ne, byli dobří, byli znamenití. My jsme si jich velmi považovali, poněvadž najednou jsme potkali komunisty, kteří byli úplně jiní než ti naši. A mezitím tedy byl nápor těch Francouzů, jezdili nám ve skupinách, nejenom po jednom, ale celé skupiny, a to jednak taky ze strachu asi. (smích) Je to lepší

než být sám v cizině, tak jich přijelo pět, pět psychoanalytiků. (smích) Bylo to úžasné. A my jsme měli každý měsíc co dělat, každý ten večer, my jsme to měli každý měsíc jednou, tak každý večer jsme tam měli narváno. A někdy dokonce to dopadlo tak, že přijeli Angličani i Francouzi nedomluvení, takže pak se začalo domlouvat, aby se nějak dali dohromady. Takže pak do toho začali ještě jezdit Nizozemci, a ti zas organizovali, že přijeli i z jiných severských zemí. Takže tady byl obrovský provoz. A policajti neměli co s tím dělat. Udělali několik pokusů nešťastných, opět nešťastných, už za Tomina, že když přijel děkan Balliol College z Oxfordu, tak při odchodu ho zatkli, i s paní ho zatkli jakoby (smích), zavřeli ho, pak ho vyvezli do lesa a tam ho vypustili někde na hranici. On nevěděl, kde je, takže tam ho poslali směrem přes hranice pěšky, musel přejít. Samozřejmě že z toho udělal velký případ. Měl taky spoustu interview s novináři. No tohle udělat s akademikem, slavným, z oxfordské univerzity, to prostě se nedělá! A ještě takovýmto způsobem – v noci ho převést přes hranice a pustit ho do neznáma! A on tam musel jít, až našel nějaké lidi. Bylo to hrozné! A byla to velká sláva kolem toho. Nebo sláva... velká ostuda kolem toho pro Československo a pro režim samozřejmě. Takže potom několikrát ještě od nás někoho zatkli a pustili ho nějak dodatečně a tak, ale už se neodvážili na ty velké akce, poněvadž se vždycky ty akce vymkly, vymklo se jim to z ruky, vždycky se to postavilo proti nim. Ani jednou se jim to nepodařilo udělat nějak elegantně. Takže my jsme na to cenili také mě. Když vyhrožovali, že mně něco udělají, tak jsem říkal: „Tak helejte se, vy chcete další případ Tomin? Vy chcete dalšího Tomina tady? Mě chcete vyhodit ze země pod násilím a chcete mít tady Tomina? Ten šel dobrovolně, ale já nepůjdu dobrovolně!“ Prostě a dobře, já jsem říkal: „Jestli chcete mít nový případ Tomin, máte ho mít, je to ve vašich rukou.“ Já je zastrašoval. Mně to nepřipadlo vhodné se leknout. A ono mě to ani nenapadlo. Tak nějak jak jsem mluvil o tom, že je blbé nemít strach vůbec, tak já jsem v této situaci vlastně strach neměl. Ten jsem měl, když mě zatkli poprvé – to člověk neví, do čeho jde a tak. Ale teď jsem viděl, že vlastně oni jsou v kelu, oni jsou zničení. Oni udělali jednu chybu za druhou. Takže byla to velká výhoda. My jsme díky tomu vydrželi skoro deset let s těmi semináři a jezdili pořád noví a noví. Někteří přijeli podruhé, potřetí. Někteří dokonce měli zakázáno znova přijet, a zkoušeli to. (smích) Prostě byla to velká legrace. A teď samozřejmě ten ohlas byl pro nás strašně důležitý. Něco jiného bylo, že ta filosofie z toho zas tak moc nevyšla, protože každý, kdo přijel, tak přinesl nějaký svůj referát, který měl už ve Francii, nebo v Anglii, nebo kde, poněvadž oni nepřipravili něco nového. A my jsme byli odkázáni na to, s čím oni přijdou, a každý pes jiná ves. Čili ono to dohromady žádný smysl velký nemělo. Bylo to tak, že se s nimi mluvilo, byl to kontakt s cizinou, to bylo výborné, ale že by z toho nějak filosofie něco vyzískala, to se nedá říct. Myslím, že mně se potom ptali, když to srovnám s univerzitou, čemu dám přednost. Prostě univerzita, to je prostě škola, tam to má svá pravidla. My jsme tam... já byl celý nervózní z toho, že každý, kdo přijel, tak měl něco, on nám poslal předem téma, o kterém to bude, my jsme se trochu připravili, nevěděli jsme, o čem bude mluvit, leda že nám poslal celý referát, to záleželo na tom, jestli to prošlo nebo ne. Takže užitek pro tu českou filosofii velký to nemělo. Pro ty lidi, co k nám chodili, pro ně to bylo atraktivní, jako že byli proti. To bohužel mělo tu vadu, že oni tam spíš chodili z trucu než ze zájmu o filosofii. Bylo tam několik lidí, kteří u filosofie zůstali, a jsem rád, že to aspoň nějaké výsledky mělo, kteří skutečně dneska tu filosofii dělají.

Redaktor:

Můžeš jmenovat?

Ladislav Hejdánek:

Tak to nemůžu. To si nevzpomenu zas. Až zas na to přijde řeč.

Redaktor:

Dobře.

Ladislav Hejdánek:

Tak někteří studovali na teologii. Kozlík. Kozlík tam chodil, a tak prostě ten té filosofie nikdy nenechal, ten ji dělá doteď. Ale taky dělá to tak, jak může. Ale někteří skutečně šli, pak vystudovali. Celou dobu já to doporučoval, aby studovali a aby se snažili tam neprovokovat moc a tak dál. Takže oni vlastně vesměs to byli vyhození studenti, takže oni museli počkat až na ten... ono pro některé to bylo skutečně těch deset let, než se dostali zase na studia. Takže pro ty studenty to taky nebylo nic tak povznášejícího. Oni teologové něco podobného začali dělat a dávali dokonce známky a dávali vysvědčení podepsaná anglickými teology. Já nevím, jakou to mělo cenu. Já to nesledoval, to jsem měl starosti se svými semináři. To dělal Trojan. Ale já si myslím, že prostě v té situaci asi jsme z toho udělali, co se dalo. Není to žádná velká sláva, kromě toho, že to prostě tu slávu vyvolalo.

Redaktor:

Já bych se teď zeptal – přejdeme teď k začátku normalizace. Když ty jsi skončil na teologické fakultě přednášet filosofii, tedy nuceně, a ve Filosofickém ústavu ČSAV, co jsi vlastně potom dělal?

Ladislav Hejdánek:

Tak o tom jsem si včera vzpomněl, že o tom ještě nebyla řeč. Prostě to byl nejzajímavější kus mého života. Tak já jsem byl v té době nočním vrátným v Památníku písemnictví, kam jsem byl přijat s tím, že časem ze mě něco bude lepšího. Oni nepočítali s tím, že tam trvale budu jako noční vrátný, ale věděli, že mají, musejí pro mě... takže mě tam nejdřív přijali jenom proto, že oni tam měli jenom takové staroušky, na které nebyl spoleh a kteří vypadli každou chvíli, takže já jsem pořád za někoho zaskakoval ze začátku. A měl jsem takovou smlouvu na čtvrt roku a pak zas na další čtvrt roku. A celkem mně tam bylo dobře. Já jsem se tam přes noc i vyspal, takže jsem nespál jenom ve dne doma, doma jsem to malinko dospával, ale šlo to docela pěkně. A tu a tam byla jakási zvláštní výstava třeba něčeho, a tak já jsem tam byl propůjčen jako noční vrátný, tak jsem byl jako hlídač těch všelijakých tretek z Východu. Jenomže přišel nový ředitel, a ten mně říkal: „My vás tady nemůžeme mít, policajti nám říkají, že vy, člověk vašeho ražení, že nemůže být na tak důležitém kulturním podniku jako je Památník národního písemnictví, vy tady přece nemůžete dělat ostudu, prostě musíte...“ Tak já jsem byl propuštěn, odešel jsem a nemohl jsem nic sehnat. Bratr Jana Sokola, Václav Sokol, byl zaměstnán ve Stavbách silnic a železnic – SSŽ, takže tam mně domluvil, že mě přijali. A bylo to poměrně rychle, já jsem byl snad měsíc bez práce jenom. A to mně ještě platil ten Památník, takže jsem nebyl zcela bez peněz, taky žena byla ještě pořád zaměstnaná, ještě nebyla vyhozená. K tomu taky musíme dojít, že byla postižena.

Redaktor:

Dojdeme, k tomu dojdeme.

Ladislav Hejdánek:

Takže potom v tom Památníku, tam se mnou měli velké plány a chtěli mě nechat vyškolit na počítač, který tam měli objednaný, měl jim dojít asi do roka a já jsem ho měl obsluhovat, měl jsem býval mít nějaké to školení. Sokol už s tím počítal, poněvadž on vydal takovou knížečku „Úvod do práce s počítačem“, tak mi ji věnoval. Ta potom vyšla. Tu mně věnoval, až když vyšla, tady mi jenom půjčil kopii, strojopis, takže jsem se v tom školil pomalu. A mezitím jsem byl školen na topiče v paláci Dunaj, což bylo Ředitelství silnic a dálnic. A tam byl ředitel Hotárek, komunista, ale ten byl nakloněn. Nebyl jsem první ani poslední, kdo byl zachraňován před úskoky tohoto režimu, takže on měl pro mě pochopení, ale nedával žádné nadšení najevo, prostě měl tam dalšího takového nežádoucího. A naopak tam byl jako takový vedoucí jednoho velkého oddělení, který počítal se mnou na ten počítač, a ten mě ihned poslal na školení na topiče, takže já mám kurz topiče s lehkými oleji, topič lehkých olejů. A to bylo proto, že topič, kterého oni tam doteď měli, topiče, ale na koks, a ten odmítl se nechat školit, takže oni potřebovali někoho, kdo půjde se nechat školit na to. A tomuhle dali nějaké odstupné, a tak on odešel. A vyměňovalo se celé zařízení topné v Dunaji, to jest i všechna ta tělesa topicí a tak dále, prostě teď samozřejmě kotelna a kotle, všechno zařízení nové.

A to zařizovaly Stavby silnic a železnic, tahle firma prostě byla obrovská a ta takovéto věci dělala. Takže to bylo v jedné ruce spolu, že já byl připraven na obě možnosti. Jenomže mezitím na to přišli policajti a začali tlačit, takže se to stalo nepravděpodobným pomalu. A já jsem to taky zhoršil tím, že jsem dělal věci, které jsem neměl. Takže mně v tom SSŽ měli za zlé, že oni byli tak ochotní mě zachránit a já jsem dělal všechno pro to, aby nemohli.

Redaktor:

Jak jsi zlobil?

Ladislav Hejdánek:

Zlobil jsem různě. Například tím, že jsem měl ty domácí semináře a policajti si stěžovali, takže nakonec policajti rozhodli, že musím z Dunaje pryč, že nemůžu být v centru Prahy, kam chodí cizinci, a ještě bych je mohl potkat a ovlivňovat. Prostě a dobře, s omluvou mě přendali do Vysočan na jednu pobočku, kde jsem tam vlastně pod estakádou byl v jakési ubytovně pro dělníky, kteří na té estakádě a na železnici tam pracovali. A já jsem v té ubytovně dělal toho, kdo se stará o to, aby bylo teplo, to jest, topil jsem v obyčejném takovém kotli na naftu, to jest žádné lehké oleje, to byl těžký olej. Prostě Stavby silnic a železnic, ty měly oleje dost, ty nemusely šetřit. Takže prostě bylo to na naftu. Takže já jsem se přeskolil na naftu velmi jednoduše z lehkých olejů. A ona to byla obsluha minimální, jen občas to dělalo rotyku, takže jsem musel zavolat na to, aby mně to opravili. A pak jsem se staral o ubytovnu, to jest, každý týden jsem musel vyměnit prádlo, dostal jsem vůz, nákladák, a odvezl jsem špinavé prádlo do prádelny. A kluk, který mě vezl, to byl mladý kluk, který šéfoval, tedy šoféroval, a celý vyděšený: „Za námi jedou policajti v ,603‘. Je to možné? A jedou opravdu!“ A schválně šel takhle, dělal takové všelijaké zatáčky. „Opravdu jedou za námi!“ Tak jsem mu musel vysvětlit, že jedou za mnou, ne za ním. (smích) Ale oni zas počkali, až jsem vyřídil prádelnu, a zase jeli zpátky. Tak to bylo všechno. A otravovali mě občas taky, chodili za mnou. Já jsem to neměl rád, protože oni mně tam kazili takové ty volné chvíle.

Redaktor:

Přímo v té kotelně?

Ladislav Hejdánek:

V té kotelně, už v té naftu. Takže oni tam pořád hledali a hlídali. Ti policajti tam vždycky byli. Když já jsem nastoupil, tak přijeli policajti. A pak zas když já jsem odjel domů, tak mě doprovázeli autobusem, jeli za autobusem a doprovodili mě domů a zas zůstali před barákem. Já jsem byl v té době mluvčí Charty, a to byla jedna věc, proč mně měli za zlé, že jsem tam měl krásný život možná před sebou a oni mě tam chtěli na ten počítač. Jaký já bych měl býval život u toho počítače! A já jsem podepsal Chartu, a dokonce jsem se stal mluvčím a tak dál. Prostě měli mi to za zlé. Byli hodní na mě a já jsem holt to neuznal. To si neuvědomili, že já zas jsem si nechtěl plivnout do ksichtu. Prostě a dobře, pak to skončilo tím, že já jsem nějaký čas byl... taky jsem měl, já byl pořád nemocný s páteří. A protože u doktora se mě nikdo neptal, s čím pracuji, jenom že jsem topič, tak jsem poměrně snadno dostal invalidní důchod. A ten důchod jsem dostal, poněvadž se mi zhoršila situace tam v té kotelně, poněvadž já tam musel nosit těžké věci, například když se šlo do té prádelny a tak dál. Takže já jsem jeden čas byl trochu nemocný. A v té době, kdy jsem byl v nemocenském stavu, vypukl požár v té kotelně, načež... Já jsem ještě zapomněl, že když jsem byl v Dunaji, tak tam došlo k maléru v NDR, v Kulturním středisku NDR, kde zaplavila jim kus oddělení prodejního voda, a bylo to na mně, já byl vyšetřovaný, že jsem to způsobil. A ukázalo se, že ne, takže z toho nic nebylo. Ale už bylo jasné, že se čeká, až budu mít nějaký průsvih. A teď tady vypukl požár, ale já tam nebyl, takže zase byl problém, jak to na mě svést, jestli jsem to nezařídil přes někoho a tak dál, vyšetřování veliké. A tak se zas ukázalo, že tam nemůžu zůstat, takže jsem byl zas předaný ještě do... teď si nevzpomenu kam, jak se to jmenuje, ten kus Prahy, tak zas jsem byl ještě předán, kde jsem už dělal jenom takového zapisovatele spotřebovaného materiálu. Tam prostě se opravovaly vozy té firmy a to byly dílny a oni potřebovali různé šrouby a náhradní díly a

tak dál a já ty díly vydával ze skladu a musel jsem vést evidenci. Byl jsem takový skladník zkrátka. Takže jsem byl odstraněn úplně stranou i toho podniku. Byl to ten podnik, ale bylo to někde na okraji, byla to dílna, prostě neměl jsem kontakt s lidmi, o co šlo. A tam jsem byl vlastně až do samého konce. Když už jsem to nemohl vydržet, poněvadž jsem měl potíže s páteří, nemohl jsem sedět dokonce ani, tam oni byli na mě všichni hodní, takže mně tam kluci, kteří byli z dílny, tak mně udělali takový stolek, že jsem mohl u toho stát, takže já jsem pracoval jako písař a skladník u takového stolku, ale musel jsem stát. Stát taky jsem dlouho nevydržel, chvílemi jsem si musel jít lehnout. Bylo to k nevydržení. A pak se stalo, že u nás bylo možné požádat o předčasné uvedení do důchodu, tak jsem o to požádal dva roky před tím rokem 1977, kdy jsem já měl jít do důchodu, v 60 letech tehdy. Takže jsem odešel o dva roky dřív a po dvou letech jsem pak byl účasten...

Redaktor:

K tomu se dostaneme. Charta 77.

Ladislav Hejdánek:

Ano.

Redaktor:

Ale pojďme ještě – ty jsi říkal, že nemůžeme opomenout tvou manželku, ale samozřejmě více lidí. Mám na mysli rok 1971 a ty volby. To jsi měl na mysli, tu akci, kdy ona byla postižena?

Ladislav Hejdánek:

Tak ano, ale už předtím. Prostě manželka měla potíže už na fakultě, kdy jeden neřádný kantor blbý prostě na ni zaútočil, proč chodí se mnou; to už jsem s ní chodil.

Redaktor:

Na které to bylo fakultě, kde ona studovala?

Ladislav Hejdánek:

Filosofická fakulta. Ona dělala češtinu a francouzštinu. A nechala toho. Tak oni ji odtamtud vykopli, ona neprošla při prověrkách. Takže oni ještě za zlé jí měli, že já před ní jsem chodil s dcerou bělogvardějce, jaký já jsem, a ona teď se se mnou baví, to prostě není možné, takovíto lidé že nemůžou přece studovat. Takže ji vyhodili, neprošla prověrkami. A ona dostudovala velmi s obtížemi, samozřejmě počkala až „nach der Wende“, tak jako spousta dalších lidí. Vyhodili ji čistě z politických důvodů, přestože její otec byl v komunistické straně, poněvadž byl takový připsraný a ten přijal všechno, co na něm v té bance chtěli, takže vlezl i do té partaje a snažil se tam zachraňovat, co bylo možné (smích), což nebylo možné nic. Takže já jsem mezitím byl kopáčem, jako kopáč jsem bral velké peníze, tak jsem si ji vzal, to už jsem byl schopen uživit i rodinu. Takže ona si mě vzala jako kopáče. (smích) A kmotr, totiž starý Kofránek, z toho byl nešťastný a říkal: „Jak je to možné? Doktor filosofie a on tam dělá kopáče a teď moje dcera si ho vezme! To je hrozné!“ Ale nicméně k tomu došlo, že my jsme se vzali. A já jsem pak musel, to už jsem říkal, na nějakou tu brigádu, když to všechno skončilo, takže pak jsem musel na vojnu...

Redaktor:

O tom jsme mluvili. Mě by spíš zajímalo teď, když jsi zmínil svoji paní, co ona dělala? Já vím, že jste měli čtyři děti, že byla asi doma.

Ladislav Hejdánek:

Ona začala, měla něco odstudováno na té filosofické fakultě, to jí započítali a vzali ji do Státního školského nakladatelství a tam dělala redaktorku, takovou podredaktorku, spodní redaktorku, nižší redaktorku. A tam měla celkem dobré chránění i od stranického svého šéfa, který prostě taky pro ni... tak šlo to tam a nakonec ji nevyrazili, i když na to policajti tlačili nějaký čas, a vydržela tam

poměrně dlouho. Takže ona se pak školila ještě doma, dostudovala si některé knížky, takže byla připravená na to, když přišla ta změna, tak že udělala jenom ty zkoušky, takže zakončila. Ona nedostala doktorát, poněvadž o něj nežádala, poněvadž byla přesvědčená, že by to nedostala, tak je jenom absolventkou filosofické fakulty. A když bylo „nach der Wende“ možné o to žádat, jako například Milena Šimsová požádala o to, aby jako archivářka dostala doktorát, tak Heda se na to vykašlala (smích) a nežádala o to, jako vždycky byla jako ta druhá. (smích)

Redaktor:

Já bych teď přešel do roku 1971, to byly vlastně takové první volby v komunistickém Československu po okupaci roku 1968. A to se hodně dělo jak v rodině Hejdánkové, tak u Tesařů a v dalších rodinách. O co šlo? Co to bylo za akci?

Ladislav Hejdánek:

Tak iniciativa byla v Brně. Šabata a několik dalších, Tesař a další prostě tam se rozhodli zformulovat jakousi výzvu v podobě letáku, upozornění občanům, tam skutečně to byla výzva, jenom taková „jakoby“ výzva, to k ničemu nevyzývalo, jenom to upozorňovalo občany, že jejich právem je volit, ale není to jejich povinností, a že na to upozorňují. A podepsáno to bylo několika neznámými jmény, nebo neznámou organizací, takže to mělo takový... bohužel se tam nikdo nepodepsal, takže to vypadalo jako černá ruka tak trochu. Takže ono to bylo i podezřelé. Byl z toho průšvih, udělaných těch letáků spoustu, vozili to i na Slovensko, ale tam to nemělo úspěch moc, ale přivezli to do Prahy. A k nám se dostavil můj vršovický farář Dus.

Redaktor:

Křestní jméno, prosím.

Ladislav Hejdánek:

Mírek Dus, Jaromír Dus. Trval na tom, že mu musíme říkat Mírek, dlouhé „í“, Jaromír, ne Mírek, Mírek Dus. Tak ten to k nám přinesl a prostě od někoho, někdo mu dal, asi to bylo od Tesaře, mu dal kufr plný těch letáků. On to přinesl k nám, co s tím má dělat. A já jsem neměl čas, já musel, bylo ráno brzo, já jsem musel nastoupit, a to bylo velmi brzo ráno, já musel nastoupit velmi brzo tam, takže...

Redaktor:

Do práce někam?

Ladislav Hejdánek:

Do práce, do Památníku písemnictví. Takže jsem odjížděl, byl jsem připravený, už po snídani, a teď on se dostavil s nimi. Takže já jsem sice viděl, jak vypadají, ale nečetl jsem je. Takže já jsem se seznámil s obsahem toho letáku vlastně až u policajtů, když už jsem seděl jakoby, to už jsem byl zatčen.

Redaktor:

A proč zatčen?

Ladislav Hejdánek:

Tak to je ono. Já jsem odjel do Památníku, nastoupil jsem a první, co jsem udělal, že jsem zatelefonoval Jirkovi Jiráskovi, svému příteli, spolužákovi, který vystudoval práva, Jiráskovi, který byl v Encyklopedickém ústavu zaměstnaný na oboru práva, tak jsem mu zatelefonoval, aby se u nás stavil, že ho Heda k něčemu potřebuje. A věděl jsem a říkal jsem ještě, když byl u nás Dus, tak jsem říkal: „Hele, Mirku, tohle nemáš dělat. Máš se starat o sbor a nedělat takovéto věci.“ A teď tohle bylo policajty odposlouchané, takže mně to pak řekli s tím, že jim to prozradil sám Dus. Tak já jsem uznal s tím: „Jo, říkal jsem mu to, to je pravda.“ Ale oni čekali, že budu říkat: „To je pěkný vůl,

který to na mě řekl,“ že na něj budu mít vztek. Jenomže já byl vlastně Dusovi vděčný za to, že přišel, že já jsem se dostal do této situace. Já byl celou dobu nervózní, že nic nedělám, že tady byla taková hrozná situace a já jsem nikde nebyl zapojený do ničeho. A teď jsem byl krásně zavřený. Já jsem se dostal na místo, na které jsem patřil po mém soudu, po svém soudu. Prostě já jsem byl Dusovi, a dodnes jsem, zavázán, že jsem se dostal do správných kolejí. (smích) Takže to se zmýlili. Ale mysleli, že já na něj dostanu vztek a budu všechno svádět na něj. Teď já vyložím něco pro pochopení, proč na nás přišli. Oni to sledovali. Samozřejmě věděli, že se to rozesílá. Už mezitím zavřeli Tesaře, zavřeli Šabatu a ještě nějaké další Brňany, už byl proces. Takže já když jsem byl u procesu, tak... no, to bych zas přeskočil. Tak prostě a dobře, oni to věděli, sledovali každý krok. Bylo to udělané neodborně. To Tesař, ačkoliv tedy dělal pořád ramena, jak to umí, tak to neuměl, a Šabata to taky neuměl, ačkoliv to byl komunista, to nebyl žádný pořádný komunista. Prostě oni nevěděli, co to je být opatrný. Darma mluvit. Takže oni jenom si rozmysleli v Praze, že chtějí kromě té skupiny v Brně mít ještě jednu náboženskou skupinu. A hodilo se jim tohle, zejména protestantská, protože oni na katolíky měli obušky už jinde už předtím. Teď potřebovali ještě nějak dolehnout na tu evangelickou svoloč. Takže oni potřebovali náboženskou skupinu. A tak oni uspořádali ten proces tak, že obvinili Dusa jako šéfa, jako hlavu, vedoucího náboženské skupiny, mě jako spolupachatele a pak ještě Jiráska, kterému já jsem zavolal a který přišel, aby se mu Heda svěřila s tím průšvihem s tím kufrem, který ovšem Dus odnesl, ale nicméně nechal tam pár kousků, a tak Jirásek přišel a radili se s Hedou, samozřejmě odposloucháváno všechno, radili se s Hedou, komu pošlou. A Heda ještě dělala takové fóry, že jeden ten dopis poslali Radovanu Richtovi, to byl ředitel Filosofického ústavu. (smích) Prostě a dobře, nebrali to vážně. Bavili se, byli odposlouchaní. A teď je tam přepadli policajti, zatkli Jirásku, zatkli mou ženu a čekali, až policajti přivezou taky mě z toho Památníku písemnictví, že když mě přivezli, tak nás všechny zas odvezli a každého zvlášť a byli jsme v celách.

Redaktor:

A kde? Na Pankráci někde, nebo na Ruzyni?

Ladislav Hejdlánek:

Tak byli jsme v Ruzyni.

Redaktor:

Jaké to bylo?

Ladislav Hejdlánek:

Tak ze začátku jsme byli samozřejmě nejdřív v Konviktské na StB a pak umístění tedy v tom. Tak já jsem se tam dostal do cely spolu s jedním klukem, který zřejmě byl nějak naladěný na to, aby o mně dával zprávy, a který se snažil mě do něčeho dostat. Takže já jsem to odrazil tím, že on mně řekl, že mám, až mě pustí... poněvadž mezitím tedy ženu už pustili. Oni tam nebyli všichni, byli jenom zadržení na 24 hodin, na 48 a pak šli domů a byli dále vyšetřováni, i Jirásek, kdežto já jsem zůstal, s Dusem jsme zůstali ve vazbě. A o tom, jak probíhala vazba Dusa, nevím, ale vím, že mně tam dali mladého kluka, který se snažil mě do něčeho zaplést. Já jsem to překazil tím, že prostě když přišla Heda, tak jsem po jeho návrhu jí řekl, za kým má jít a co má vyřídit. A pak jsem to řekl tomu vyšetřovateli. Takže prostě oni z toho nemohli nic vysuzovat, že jsem se pokoušel odtamtud něco dělat. Takže prostě mě dali zas od něj pryč. A přišel jsem k novému člověku, což byl redaktor Lidovek, katolického časopisu, tedy lidové strany. Teď si jméno nevybavuji, za chvíli si vzpomenu. Strniště se jmenoval. A ten byl z toho celý vylekaný. Prostě ten to nesnášel dobře a tak dál. Takže já když jsem tam přišel a teď k němu, on už tam byl několik dní, a teď jsem viděl ten jeho zničený obličej, jak je to, že čekal, komu v tomhle... tak já jsem se pustil do takového smíchu, trochu jako takového nervového smíchu, nebo jak se tomu říká, z takového většího vypjetí, že se člověk začne smát. A já jsem se smál upřímně a on byl celý z toho přesně, jak se může smát člověk, kterého právě zavřeli. (smích) On byl z toho takový přešlý. A tak jsme se domluvili, on mně řekl, kvůli

čemu tam je. Prostě a dobře, on nebyl na to stavěný. A zůstal tam ještě nějaký čas, pak ho pustili, nějak ještě po mně, co pustili mě. I jeho osud další nebyl nejlepší a tak, já nebudu detaily vykládat.

Redaktor:

Pojďme teď k tomu, jak to dopadlo, jestli jste byli nějak odsouzeni, nebo jak probíhalo vyšetřování a výsledek?

Ladislav Hejdánek:

Tak pak mě pustili, pustili Dusa, ostatní a čekali jsme na proces. Čili my jsme byli osvobození a na svobodě jsme čekali na proces. Já jsem odjel dokonce do Prosetína na dovolenou, a když jsem se vrátil do Památníku písemnictví, tak oni mně klidně dali dovolenou, oni na mě byli hodní. Přišla doba dovolených, tak mně dali dovolenou a nevyhodili mě, říkali: „My nemáme od policajtů ještě žádnou zprávu,“ říkala ta paní, co měla na starosti osobní záležitosti, „my počkáme, až co na nás budou chtít. My sami vás nebudeme nic otravovat.“ Takže jsem jel na dovolenou a v Prosetíně přišlo předvolání na nástup, ne nástup trestu, ale na soud, který se konal na Pankráci. Ne, konal se na městě. Jak ono to bylo?

Redaktor:

To nejdřív bylo na městě, než byla vyšší instance, ne?

Ladislav Hejdánek:

Ono to bylo nejdřív na městě, ano. A já byl odsouzen k devíti měsícům, takže nepustili nás na svobodu, oni nás nejdřív odsoudili, některé pravomocně a natvrdo, to jest Dusa a mě. Dus dostal 15 měsíců, já dostal 9 měsíců a manželka a Jirásek dostali podmínky, taky několik měsíců. A pak jsme čekali na nástup trestu.

Redaktor:

Z čeho vás vinili? Vždyť nějaký leták, kde je napsán jenom výňatek ze zákona?

Ladislav Hejdánek:

To byl ten problém. Já jsem se hájil, dokonce jsem to zkusil i na Pankráci na Nejvyšším soudu. My jsme se odvolali pochopitelně. Takže od toho městského soudu, kde s námi vůbec nemluvili a jednali s námi hrozně a vůbec to prostě bylo šílené, to nebyl vůbec žádný soud pořádný, advokát můj, já měl Laštovičku advokáta, a ten říkal: „To je šílené, co oni si dovolují,“ tak potom jsme měli Dojčárovou, to byla hlavní soudkyně tedy na Pankráci, na Nejvyšším soudu. A já se pokoušel, já jsem protestoval proti tomu, jak se mnou jedná, že mě nenechá domluvit. A ona mě zarazila vždycky a já jsem se prosazoval tam. A říkal jsem: „Tohle přece není soud, to nemůžete, mě musíte nechat, já mám právo na to říct svoje.“ Takhle jsem tam hovořil. Prostě ona byla úplně rozčilená, já ji rozběsnil. A celá rozběsněná přerušila a odešla zvlášť, utekla, to běžela jak divá k telefonu. Laštovička pak, ten tam samozřejmě měl známé, takže ten všechno měl, a pak za mnou přišel, poněvadž měl právo jako můj advokát za mnou přijít, tak mně hned řekl, že běžela nahoru k telefonu okamžitě a že dlouho telefonem hovořila a že chladla a chladla a byla nejdřív rozčilená a pak schlíple odešla od telefonu a že potom si někde udělala poznámku, že chtěla, aby nás rovnou dali do vězení, aby nástup byl okamžitě od soudu, a nedostala souhlas. Prostě nedostala souhlas a my jsme byli puštěni po skončení soudu, který dopadl samozřejmě špatně, byli jsme odsouzení tvrdě, natvrdo.

Redaktor:

A za co? Jaký paragraf?

Ladislav Hejdánek:

Tak to jsem já taky chtěl tam... to je jedna věc. Nejenom že se mnou špatně jednala, ale že předmětem jednání soudu je, že není důležitá jedna věc – co byl ten leták. Načež Dojčárová říká: „To už bylo předmětem soudu a ti jsou odsouzení.“ Já jsem říkal: „Ne, jde o to, za co byli odsouzení. Já jsem na tom letáku nenašel nic, co bylo proti zákonu. Tam bylo jenom oznámení.“ – „No, ale za jakých okolností?“ Já říkám: „Okolnosti nejsou souzené.“ Oni tam jenom říkali to, co byla pravda – že je právo jít k volbám, ale že to není povinnost. Nikde v zákoně není, že to je povinností jít k volbám. Ale ona mě přerušila, tak proto jsem si pak stěžoval, jak se mnou jedná, že mě musí nechat domluvit. Samozřejmě že to byl naprosto nesmyslný soud, už ten brněnský, natož taky ten náš, to byla blbost. Prostě na tom letáku nebylo nic kromě toho, že tedy to bylo takové podepsané neexistující organizací. To byla taková jediná věc, která se dala vytknout. Ale jinak to byla pravda a nic než pravda. (smích)

Redaktor:

Jasně. Za co jsi byl odsouzen, podle jakého paragrafu, nebo Mirek Dus, nebo manželka?

Ladislav Hejdánek:

Mirek Dus byl odsouzený za pobuřování a já za...

Redaktor:

Ne, on byl za podvracení, ne?

Ladislav Hejdánek:

Podvracení a já za pobuřování.

Redaktor:

A byl v tom rozdíl nějaký?

Ladislav Hejdánek:

Byl v tom rozdíl, že když pak přišla amnestie, tak se to na něj nevztahovalo, kdežto na mě ano. Takže když jsme nastoupili, měli nastoupit vězení, tak já jsem onemocněl, a já jeví, jestli on snad taky, takže já jsem se omluvil, abych nemusel nastoupit, a nebylo mi to dovoleno, takže jsem měl povinnost pak nastoupit v nemocenském stavu. A mezitím došlo k výročí Velkého února a Husák vypsál amnestii. Takže já jsem, ještě než jsem nastoupil, tak jsem byl amnestován. Takže jsem měl odsezeno v té vazbě něco přes 6 měsíců, nebo možná necelých, a ještě tři měsíce jsem měl dosedět. A to už jsem nedoseděl. Kdežto na pobuřování se ta amnestie nevztahovala, takže Mirek Dus musel těch 15 měsíců odsedět, tedy dosedět ještě těch 9 dalších.

Redaktor:

Mě by zajímalo, co to vyvolalo třeba v tom vršovickém evangelickém sboru, nebo v církvi, nebo ve společnosti. Měli jste nějakou podporu, nebo výtky?

Ladislav Hejdánek:

To je lepší se na to neptat.

Redaktor:

A já se chci na to zeptat. Aspoň rámcově.

Ladislav Hejdánek:

Oni tam byli vyšetřovaní potom, poněvadž Mirek Dus potom zřejmě nějaké letáky dal ještě nějakým dalším lidem, a ti mu nějak poradili, co s tím kufrem, a on to pak nějak zničil. Já nevím, co s tím udělal. Prostě a dobře, oni byli všichni naprosto na dně, tam byli všichni zhroucení.

Redaktor:

Ve sboru?

Ladislav Hejdánek:

Ve sboru. A teď přišli o faráře. A kurátorem tam byl jeden můj takový vzdálený příbuzný z Polabí, který se tak jakž takž ještě... který mně to pak vyčítal. Všichni mi to vyčítali, proč jsem... a jemu to vyčítali. Nedrželi huby aspoň, natož aby byli solidární s farářem, prostě a dobře. Ale teď ještě navíc já jsem chodil do sboru a za mnou přišel jeden bratr, člen staršovstva, byl postižený, od dětství měl nějak pokřivenou páteř a ruce měl takové, nebudu ho jmenovat, nebudu mu dělat ostudu, prostě a dobře, ten mně říkal: „Bratře, nebylo by lepší, kdybyste sem nechodil? Podívejte se, oni vždycky přijdou, vylezou z toho auta a tady se posadí a oni poslouchají celou dobu kázání.“ Takže mě požádal, abych přestal chodit. Musím říct, že to, že on přišel, není tak důležité. Já myslím, že to je okrajová záležitost, ale pro mě se to stalo strašně důležitým, poněvadž najednou jsem si uvědomil, že ta má hrdost na to, že jsem český bratr, je na hovno, že je k ničemu, že prostě to bratrství je nic, že prostě se nedrží, že prostě to je jenom minulost, vzpomínání na minulost a nic jiného. Čili prostě já od té doby jsem přestal se cítit být českým bratrem a cítím se křesťanem.

Redaktor:

Já ti teď děkuji, uděláme přestávku. Je asi hodina natočená. A objedná se taxík a domluvíme se a pak budeme pokračovat za chvíličku.

Ladislav Hejdánek:

Ano.

Redaktor:

Děkuji.

(pauza)

Redaktor:

Tak. Láďo, já bych se teď chtěl zeptat, jestli bys stručně jenom charakterizoval nástup normalizace z takového třeba filosofického tvého pohledu, jak jsi to vnímal, nebo jak to hodnotíš dneska z odstupu let. Co to vlastně byla ta normalizace, nebo husákovská normalizace?

Ladislav Hejdánek:

Tak já to můžu soudit buď z dneška, z dnešního hlediska, nebo jak jsem to viděl tehdy.

Redaktor:

Jak jsi to viděl tehdy?

Ladislav Hejdánek:

Samozřejmě já jsem netušil, jak daleko ten národ klesne. Takže já jsem svým způsobem byl takový trochu nadšený tím, že mě vyrazili z toho Filosofického ústavu. Já jsem se tam necítil nejlépe mezi těmi komunisty. Oni sice se mnou jednali jemně, to mě málokdo urážel, ale prostě byl jsem cizí těleso. A tak jak jsem se při odsouzení cítil na svém místě řádně, konečně tam, kam patřím, tak jsem teď, když mě vyrazili, tak jsem samozřejmě té kolegyni Dubské, manželce Mlynářově, říkal: „Tak teď samozřejmě, že nás oba nemarxisty odtud vyhodí.“ A ona s nadšením, s takovým nadhledem zdvihla obočí a říká: „Nejdřív vyhodí všechny nás!“ A myslela tím právě marxisty. (smích) Takže prostě já najednou jsem cítil, že ona se cítí poctěná tím, že bude vyhozená. Já teď jsem byl poctěný, že patřím k vyhozeným. Jak já jsem se k tomu dostal vlastně zadarmo, to je neuvěřitelné. To byla vlastně taková dobrá věc, co se stala. Dostal jsem se do správného toku řeky. Nejdu do zátočiny žádné, jdu do hlavního toku. (smích) Tak to bylo dobré. Ovšem pak nastaly ty problémy a ty

problémy holt na člověka doléhají, nedá se svítit. Nejsou prachy, děti nemají... ne že by neměly co jíst, ale nám spoustu mladých lidí, ale i starších lidí pomáhalo, faráři nám pomáhali, to všechno jaksi je pravda, ale holt na člověka to doléhá, když je tak definitivně odstraněn někam. Ale co to byl ten husákismus, to jsem si nikdy nepředstavoval. To jest ta normalizace, ta po mém soudu, ta byla možná jenom proto, že všichni, naprostá většina národa selhala. To nebylo nutné. My jsme se měli tvářit trochu jinak. Já chápu, že ti Poláci mají o nás dost takové divné mínění a že nás považují za takové nanicovaté slovanské bratry, takové podbratry spíš. Prostě to vyjádřil jeden klasik, řekl: „Ukaž Slovákovi propast a už tam skočí.“ Tak to pro Čechy neplatí. A Slovák se šavličkou jde na barikády a tak. Kdepak, Češi zahrnou. Vždyť já jsem taky kolikrát zahrnul a nechtěl jsem jít do toho střetu. Taky kdo by chodil do střetu? Česká nátura to nějak není. Ale to selhání bylo hrozné. My jsme se měli tvářit trochu jinak, měli jsme trochu klást odpor, takový, jak jsme slibovali, že věrni zůstaneme. A ještě to bylo za Palacha. Prostě já jsem pro to ty dějiny vykládat tak, že to bylo zejména... to nebylo jenom vlivem vnějších okolností, ani vlivem našich nějakých komunistů, to bylo selhání národa. To bylo selhání národa. Podobně tedy, něco podobného vidím v té církvi, že ta církev nebyla žádná... po mém soudu ta církev měla udělat výjimku. A zkoušela to, několik mladých farářů, zkoušela udělat výjimku a postavit se v čele a začali mlít pantem, že je otravují církevní tajemníci. Církev je nepodržela většinou. Je to selhání, veliké selhání. A když mluvíme o povaze české, tak musíme tohle zaznamenat.

Redaktor:

Nebyli všichni takoví. 1975 – dopis Václava Havla Husákovi – jak ty jsi na něj reagoval? Věděl jsi to? Četl jsi to?

Ladislav Hejdránek:

Já jsem to četl, ale moc nadšený jsem nebyl. Mně to připadalo, že to je tak trochu hrách na zed'. Mně nepřipadalo, že tam řekl to podstatné. Mně tam chybělo to podstatné.

Redaktor:

A co je to to podstatné?

Ladislav Hejdránek:

To je těžko říct. To já jsem nevěděl, nic lepšího jsem nevěděl, ale taky proto jsem nenapsal žádný dopis. Já nevím, proč ten dopis napsal. To říkám upřímně. Já jsem byl rád, že ho napsal, a podržel jsem, kdykoliv o tom byla řeč, tak vždycky jsem byl pro a nekritizoval. Ale fakticky mně připadá, že to napsal, že už počítal s tím, že to bude mít nějaké dobré výsledky k něčemu, že to neudělal jako Palach, ale že to udělal jako strategický tah koněm. (smích)

Redaktor:

Pojďme do roku 1976. Tam došlo k tomu, že byli zavřeni evangelický farář Svatopluk Karásek, členové skupiny Plastic People, byly ty soudy nějaké. Sledoval jsi to?

Ladislav Hejdránek:

Tak samozřejmě, že jsem to sledoval, poněvadž všechny ty zprávy k nám přicházely a taky od nás odcházely, protože to jsem předával farářům, kteří se u nás stavovali. Sledoval. A já jsem to posuzoval z dálky, já jsem se toho neúčastnil. Já jsem si říkal, že jako člověk, který je už podupaný sviněmi, že prostě nemá cenu, aby protestoval, to ať dělají ti, kteří ještě nejsou podupaní, že to je takové bezvýznamné trochu se ozvat. Nevím, prostě mně to nebylo nějak... A musím říct, že byl jsem strašně dodatečně rád, že to mělo úspěch, že se za ně lidé vzali, že těch lidí bylo dost a že se režim lekl a ten velký krach že z toho neudělali, že vlastně oni couvli trochu při tom soudu. Z toho jsem měl velikánskou radost. A měl jsem z toho taky velkou naději, že tedy opravdu už se něco láme.

Redaktor:

Něco z toho vzniklo?

Ladislav Hejránek:

Takže když přišli potom za mnou, ať přejdu k té Chartě, tak u toho bych se dál nezdržoval. Já jsem se toho nezúčastnil nijak. Měl jsem sympatie, ale nějak jsem u toho nebyl. Na rozdíl od té Charty, tam jsem byl. Tam prostě já jsem byl v dobrých kontaktech pořád s Jirkou Němcem, s Václavem Havlem jsem se znal z té Tváře a nijak moc a nijak jsme se zvlášť nemilovali. A Vašek nepřišel sám, vzal si Jirku Němce s sebou, přišel mi něco říct a vzal si Jirku Němce s sebou, poněvadž Jirka Němec ho přesvědčil, že ho nevykopnu. Havel byl přesvědčen, že ho vykopnu.

Redaktor:

A proč?

Ladislav Hejránek:

Já nevím. Prostě on podezíral každého. Takže on nevěřil, nikdy nevěřil, že bude mít u někoho... tak prostě. Mně nevěřil od té doby, kdy jsem nehlasoval pro něj, ale pro Hejdu v té Tváři, tak prostě měl odstup. Ale poněvadž jsem byl trochu slavný tím, že mě připozavřeli, takže byl pro to a šel a vzal si Jirku s sebou a přišli mně oba říct něco, co nesmí být odposloucháno. Šli jsme u nás ve Slovenské ulici do koupelny, pustili jsme na jejich žádost několik kohoutků s vodou, že prý to je dobrá zbraň proti odposlechům, to byla pověra, ale to je jedno, a tam mně řekli, co se chystá, a že je prostě reakce na ten relativní úspěch s těmi Plastiky, tak že prostě teď se toho musí využít a musíme neudělat krok zpět, ale krok kupředu. Takže jo, že něco chystají. Já jsem říkal: „Tak pánové, ale tak co takhle se opřít o tahle lidská práva?“ A přinesl jsem, poodešel jsem do knihovny, tam jsem přinesl... jednak jsem měl nahrávku z rozhlasu, kde byla zpráva – to jsem důmyslně nahrál na kazetu – zpráva, že jsme ratifikovali Helsinské dohody, že jsme ratifikovali lidská práva a že to je součást našeho právního řádu od této chvíle. A za druhé jsem mu přinesl, poněvadž jsem to věděl už od té doby, to prošlo novinami, tak jsem byl tam u Karolina, tam blízko byla taková prodejna těch státem vydávaných právních řádů, právních textů, to byl ten zákoník.

Redaktor:

SEVT?

Ladislav Hejránek:

Takže tam jsem si koupil za vlastní prachy, ještě jsem ho dostal, ještě se to nerozkřiklo, už jsem to měl, takže jsem to Havlovi ukázal a on si to odebral, ten zákon 120, 120 je to, tak jsem mu to... a on to odvezl s sebou a sebrali mu to potom, když jel odevzdat na ministerstvo to prohlášení Charty. Tak mu to sebrali a už mu to nevrátili, takže já to nedostal zpátky. Když za mnou potom přišli policajti se omlouvat, tak jsem říkal: „A koukejte mně vrátit, mám tam některé věci.“ (smích) No, nevrátili nic, potvory, nic. Prostě já nevím, proč to všechno bylo zničené, nebo někdo to schovává někde, já nevím.

Redaktor:

Jak to pokračovalo dál? Protože určitě nezůstalo u jedné návštěvy Václava Havla a Jiřího Němce u tebe.

Ladislav Hejránek:

Nebyla. Tak oni to tam sdělili, všichni to přijali s velkým souhlasem, to nedělalo potíž. Prostě bylo to v jejich smyslu. Já myslím, že to mělo napadnout i je. Já nevím, proč je. Já jsem byl už od toho osmašedesátého členem Ústředního výboru Společnosti pro lidská práva, československé, československého odboru, takže prostě já jsem byl zainteresován na lidských právech. To nebylo,

že bych to znal z novin. Já jsem v tom byl prostě doma. A Jirka Němec taky, tak proto taky Jirka byl přesvědčený, že neodmítну to, s čím přijde Havel.

Redaktor:

Mluvil jsi v těch dnech třeba o tom s Janem Patočkou? Byl jsi v těch letech v kontaktu s Janem Patočkou, který byl ústřední postavou Charty?

Ladislav Hejdlánek:

V téhle době jsem s ním v kontaktu byl nějak nahodile, asi jednou nebo dvakrát. Nebyl, nebyl. Já jsem se obával za ním chodit, protože za mnou chodili policajti. Já jsem se odvážil akorát jít za Jiřím Hájkem, poněvadž měl policajty své před sebou, tak za ním jsem šel. Ale jít za Patočkou a s sebou mít policajty, tak to...

Redaktor:

Jasně. Mně šlo o to teď, jak došlo k tomu, že ty jsi podepsal Chartu, nebo jestli bylo ještě těch schůzek přípravných víc, jestli ses na tom podílel, na té koncepci, textu...

Ladislav Hejdlánek:

Tak mně ji samozřejmě přinesli, já nevím, kdo to byl, jestli to byl Jirka Němec, ale myslím, že byl s ním někdo ještě jiný, a někdo to byl, přinesli mně, možná, že to byl Klíma, nejsem si jistý, já už si je nepamatuji, kdo přišel s tím, abych to podepsal. Já jsem to bezodkladně podepsal a souhlasil jsem s uveřejněním. Někteří žádali, aby to nebylo uveřejněno (smích), což byla absurdita. Prostě a dobře, od té doby velice rychle se to dověděli policajti, že jsem mezi prvními podepsaný. Takže to skutečně bylo v té první várce, ten podpis, mám podpis, takže jsem už byl vyslýcháný. A já nevím, jestli už v té době nebo ne. Když Patočka umřel a my jsme měli takovou jakoby tryznu v Lékařském domě na památku Patočkovu, v době, kdy jsme věděli, že se nedostaneme na hřbitov, tak takovou vzpomínku na Patočku jsme tam dělali, tak...

Redaktor:

S kým jsi to dělal, tu vzpomínku, nebo kdo tam byl?

Ladislav Hejdlánek:

Tak to dělali jiní. Mě tam pozvali, tak jsem prostě přišel. Kdo to dělal vlastně, já ani pořádně nevím. Já vím, že tam určitě byla Libuše Šilhánová. (smích) A ta byla taková do všeho hr. Takže jsem tam byl. A některým se podařilo utéct. Přišli nás zatknout policajti na to shromáždění a některým se podařilo včas utéct. Jirka Němec to řešil tak, že se nechal zavřít na jednom nějakém pokoji s pacienty, takže počkal, až všechno pominulo, a pak odešel. Ale mě sebrali a odvezli mě a do Legerovky a na výslech. A tak tam poprvé jsem jim řekl, když mně vyhrožovali, tak jsem říkal: „Jestli chcete nový případ Tominův, tak máte ho mít, je to ve vašich rukou.“ Tak ptali se, co Patočka. Já jsem samozřejmě Patočku držel, že to je náš největší filosof poválečný a že je to hanba, co s ním dělají, a tak dále, tak takové ty běžné kecý.

Redaktor:

Jak jsi to vnímal, když on zemřel? Protože to bylo známo, proč zemřel, po těch výsleších. Jak toto jsi vnímal? Na co jsi myslel v té době?

Ladislav Hejdlánek:

Já jsem krátce předtím už byl vyslýcháný, ale ještě nebyl zhroucený, tak to bylo těsně před tím, než se zhroutil, tak jsem za ním byl a vyjádřil jsem mu všechnu – jak se to říká? – soucit? To je blbost.

Redaktor:

Podporu.

Ladislav Hejdránek:

Podporu. A že jsme s ním a tak. (smích)

Redaktor:

Co ti řekl? Nebo o čem jste se bavili?

Ladislav Hejdránek:

Já jsem říkal, že to je znamenité a ať si z toho nic nedělá, že s ním držíme a že se nedáme taky a tak. Tak jsem ho povzbuzoval. A on mně říkal: „Podívejte, Ladislave,“ on mně vykal, ale říkal „Ladislave“, „Ladislave, my jsme se domluvili s Jiřím Hájkem, že teď když Havla zavřeli, že by kdykoliv mohli zavřít zase nás, takže každý z nás musí mít aspoň dva zástupce, kteří budou připraveni nastoupit, kdyby něco. Tak se připravte. Tak se na to připravte.“ To je všechno, co mně řekl. On mě nezavázal k ničemu. Takže když potom umřel, tak já jsem se do ničeho nehrnul. A trvalo to nějaký čas. On umřel v březnu a do podzimu to trvalo, než se komunisti někteří, tedy Uhl, takoví ti praví, se vzbouřili, že Charta prostě má základy, na kterých musí stavět, a že základy jsou prohlášení a tam jsou ty zásady, a ty se musejí dodržovat, a že to jsou tři mluvčí a tady máme jednoho mluvčího už několik měsíců, že tohle ne, a ještě navíc je to komunista, my tam nemáme zastoupení. Prostě že se to musí změnit. Takže prostě byla tendence, že se musí udělat nová trojice. A do té nové trojice se nejmenovala za Vaška... to se ptali Václava, kdo chce za ním být, a on řekl Kubišovou. A Patočky už se zeptat nemohli, takže já to nechal průběhu volnému. Já jsem nikomu neřekl, že mně Patočka řekl, ať jsem připraven, ale byl jsem připraven. (smích) A když přišli, že je zájem o to, že bych mohl být jeden z těch, kteří... poněvadž ono se mluvilo o jiných taky, o Václavu Černém například, a byla velká opozice proti Václavu Černému proto, že se zaprodal komunistům, a zas opozice komunistů že byl na komunisty sprostý. A to všechno byla pravda. (smích) Prostě dopadlo to tak, že mně udělala velkou reklamu Anička Marvanová. Já nevím, o tom jsem ještě nemluvil?

Redaktor:

Ne.

Ladislav Hejdránek:

Anička Marvanová byla redaktorka z rozhlasu, vyhozená samozřejmě po Únoru, po Dubčekovi, nebo po pádu Dubčka, a účastná kdekoho, kdečeho a byla velice aktivní ve všem možném. A strašně například ona se starala o mé Dopisy příteli. Tak Dopisy příteli by se nezachovaly, kdyby ona je nepřepisovala vlastnoručně a nerozšiřovala dál a neposílala dál. Ona je dostávala od nás, ona si chodila pro to k nám. Holky to musely opisovat. Samozřejmě mně několik těch dopisů rozepsaných sebrali policajty. Já jednou jsem jednoho policajta přesvědčil, aby si vzal jenom jeden, aby mně nechal jednu kopii, nebral všechno, že za to můžu být přeci... přeci musí pochopit, že můžu být odsuzovaný za jednu kopii, tím spíš že bude několik kopií, ale jednu, abych to nemusel psát znova. Tak jako jsem brečel, že nebudu přece muset to psát znova. A on to uznal a nechal mi tu jednu kopii. Tak já to přepsal znova potom.

Redaktor:

Co byly ty Dopisy příteli? Jenom tak ve stručnosti. Komu jsi je psal?

Ladislav Hejdránek:

Na mě se obrátilo pár mladých lidí, které jsem neznal odnikud, neposlal je nikdo, z nějakých důvodů, něco se o mně doslechli a přišli a chtěli se mnou mluvit a co mají dělat a tak dál. Tak já jsem jim především říkal, že není nejlepší, když podepíšou Chartu, to jsem už říkal, že to jsme napodobovali ty sovětské vzory. „Nejdřív je potřeba dostudovat a pak to má váhu, když budete něco dělat, ale podepsat teď a nechat se vyhodit? Nikdo vás nebude poslouchat.“ Tak tohle jsme

napodobovali ty Sověty, toho fyzika a to. Takže byli jsme s nimi v rozhovoru, nebo já jsem s nimi byl v rozhovoru. A teď se ukázalo, že oni prostě... Patočka ještě v poslední chvíli, to už byl vyslýchán a napsal ty poslední takové nějaké texty, co je Charta a k čemu vlastně slouží. A oni to četli a oni tomu nerozuměli. A oni se na to ptali. A teď já jsem říkal: „To je strašné, tak oni jsou předem přesvědčení, že Patočka má pravdu, a oni tomu nerozumějí.“ (smích) Tak jsem jim to začal vykládat. A teď vykládejte něco posté, to není možné. Takže já jsem to začal psát a začal jsem to psát... to nebyl konkrétní jeden člověk, to bylo víc mladých lidí, ale já jsem si udělal takového jako jednoho, kterému jsem psal „příteli“, a ten se mě na všechno vždycky jako optal, zas mně říkal, co mu říkali přátelé a tak dál. Tak jsem z toho udělal jako takové malé dramátko. A tam jsem vykládal všechno, co jsem chtěl, na co oni se ptali. Nejenom že jsem vykládal toho Patočku, ale to bylo ze začátku, a pak oni se ptali na všechno možné, takže já tam jsem přesáhl meze toho, že jsem vykládal Patočku, jenom ty jeho texty, já jsem pak i mluvil o všem možném, a tak jsem je uváděl do života takřikajíc. (smích) Takže mně to samotnému vyhovovalo, poněvadž jsem měl dojem, že něco dělám. Teď jsem viděl, že byl o to zájem, lidé to přepisovali. Teď jsem věděl, že to přepisování je celá... to je takřka instituce. Teď se přepisují ty knihy celé, tak proč ne Dopisy příteli? Ono to šlo velmi rychle a lidé to dostávali. Já jsem se dověděl, přijel známý z Brna a řekl, že to dostal do ruky v Brně. (smích) Ono to bylo něco neuvěřitelného. Takže já jsem byl poctěn, že to šlo. A bylo to zařízení tak, že vždycky si pro to přišla Andula Marvanová anebo naše holky šly za ní – když ona nemohla, tak dala vědět, a ony jí to donesly, takže donášely. Takže vždycky to nějak prošlo ven a žádný nebyl zmařen. I ten jeden, který mně sebral policajt, tak mi nechal jednu tu, že jsem to mohl přepsat aspoň. Tak trvalo to dlouho, až jsem nakonec... tedy dlouho... trvalo to rok a došlo k tomu, že jsem se stal mluvčím. A ukázalo se, že je to problém. Jako mluvčí nemůžu vydávat Dopisy příteli, protože to nebude hlas, oficiální hlas Charty. Ale mně by to chybělo. Byl to problém, jak s tím skončit, a přitom jsem tím něco ztrácel. Takže jsem to řešil tak, že jsem zakončil ročník tak, že jsem nakonec poradil jako příteli, aby když se přiznal, že to nakonec přece podepsal (smích), tak že jsem ho pokáral a řekl: „Ale dobře, ale tak to berte vážně, ale teď koukejte dostudovat.“ A tak jsem skončil jakoby ročník. Jenomže nikdo nechtěl skončit. Takže já jsem to pak ještě vedl dál, a dokonce jsem začal čtvrtý ročník a pak už to opravdu nešlo, poněvadž to už bylo nad mé síly. Takže ten čtvrtý ročník už jsem jenom začal a už to skončilo.

Redaktor:

Já bych teď přešel ještě k začátku Charty. Anticharta – jaké pocity jsi měl při Antichartě?

Ladislav Hejdlánek:

(smích) Já jsem měl jednak porozumění pro Wericha, který říkal: „Já to jenom podepsal, že jsem přítomný.“ (smích) Tak jsem říkal: „Werichu, Werichu, ježišmarjá, co ty jsi dělal za té první republiky, že jsi tak zblblnul?“ (smích) Prostě je to těžké. Tak já jsem pro ně měl porozumění. Ono to je taky hrozné. A teď všichni lidé, kteří byli na výsluní, oni z toho těžili, všichni z toho měli nějaké prachy, oni z toho žili, že ti komunisti je pustili k tomu žrádlu, že oni o to nechtěli přijít. Tak ono to je těžké. Prostě těch Husů se najde málo. (smích)

Redaktor:

Takže ti ani Karel Gott nevadil, nebo Eva Pilarová?

Ladislav Hejdlánek:

Tak Gott, od toho jsem nic nečekal. Od Gotta jsem nic nečekal. To nikdy jsem si nemyslel. Mně zarmoutil ten... teď jsem ho jmenoval...

Redaktor:

Werich.

Ladislav Hejdlánek:

Werich, ten mě zarmoutil. Zarmoutilo mě pár dalších lidí, kteří to podepsali. A cenil jsem si lidí, kteří to odmítli podepsat, nebo kteří to odvolali dokonce. Tak několik jich bylo. To byli hrdinové.

Redaktor:

Ilja Racek například.

Ladislav Hejdánek:

Ilja Racek, ano. Prostě byla to taková příležitost, kdy prostě oni se dostali do situace, v které se neočekávaně octli a o které já už jsem věděl své. Takže jsem čekal, co budou s tím dělat. Museli se rozhodnout. Málo platné, vyčítat jim něco nemá cenu. Prostě holt, víte, když dojde ke změně, pak nadávat na některé je tak laciné, že to nemá cenu.

Redaktor:

Pojďme ještě dál. Teď pojďme k Církvi československé evangelické. Ty jsi před chvílí říkal, před hodinou asi, že jsi potom už přestal být českým bratrem a stal ses křesťanem, že naráz ta společnost se rozpadala. Ale přece jenom byli lidé, které to společenství drželo. Mám na mysli třeba Dopis jednatřiceti. Bylo to, tuším, v dubnu roku 1977...

Ladislav Hejdánek:

Ano.

Redaktor:

...kdy napsali na Federální shromáždění a na vládu, že se nedodržují práva i z hlediska třeba vyznání. Jak tento dopis jsi vnímal?

Ladislav Hejdánek:

Tak velmi pozitivně a jsem rád, že konečně faráři něco udělali. Já jsem to vítal, ale že bych byl nadšený? Tak prostě snad já jsem očekával, že teď se něco začne dít už, poněvadž já už jsem v tom byl namočený, takže že už i faráři začali, dobře, tak v pořádku. Já jsem několikrát byl vyslýchán kvůli Dusovi.

Redaktor:

Jaromíru Dusovi, nebo Janu Dusovi?

Ladislav Hejdánek:

Ne, to bylo Janu Dusovi, který nechal vyvěšený ten Dopis všemu národu.

Redaktor:

Synod svému národu?

Ladislav Hejdánek:

Synod svému národu a nechal to ve vývěsce, jenom to nesundal. A za to ho odsoudili. Tak to tedy kvůli tomu jsem byl dokonce vyslýchán. Já jsem říkal: „Prosím vás, proč by to měl býval sundávat z vývěsky, která je vývěskou Československé církve evangelické? A ta se na něčem usnesla, ne? Tak proč?“ Prostě já jsem jim neuznal nic. Samozřejmě to patří k věci. Člověk nesmí nic uznat, poněvadž oni tahají pak čím dál dál. Tak to se nesmí, ani když mají kus pravdy, tak se jim to nesmí přiznat. (smích)

Redaktor:

Dokonce ti faráři dostali důtku od synodní rady.

Ladislav Hejdánek:

Ano.

Redaktor:

A dost nechvalně známé, aspoň v povědomí lidí, kterým o něco jde, je takzvaných „osm bodů“ Komenského evangelické bohoslovecké fakulty, které vlastně šlo proti Chartě, proti těmto farářům. Co sis o tom myslel tehdy?

Ladislav Hejdánek:

Tak já jsem byl strašně dožraný. A bylo to něco, co ještě zhoršilo můj vztah k církvi. Já bych teď malinko odskočil, promiň. Mě teď zarazilo, jak jsi vzpomněl na to, že už se necítím českým bratrem. To jsem řekl blbě a teď bych to rád opravil. Já českým bratrem, to jest, já se cítím, ale ne československým evangelíkem. To je něco jiného. A já jako na Jednotu bratrskou nedám dopustit. Takže tím jsem to opravil. A já už jsem se taky vyjádřil k věci, že kdybych dneska se měl rozhodovat, tak že bych se možná stal katolíkem. Ale že ti katolíci holt nestojí za nic a že tady není co volit, to je vždycky těžké. Člověk si musí něco zvolit, a není u nich co, čeho si zvolit. Že těch pár katolíků, kterých si vážím, že to nestačí. Takže jediné, co držím, je církev bratrská, Jednota bratrská, a to zejména ve smyslu *Filipiky proti misomusům*, to jest, to je vlastně nenáboženská kniha. Je to prostě filipika proti těm, kteří odmítají múzy, to je jako pro múzy. A jako náboženství bylo často puritánsky, ale někdy i jinak bylo vykládáno, jako že je v rozporu s filosofií a tak dál. Tak to prostě já jsem měl velkou radost, že tam máme jednoho Komenského a tak dál. Takže Jednota bratrská, to je moje srdce.

Redaktor:

Pojďme ještě k těm osmi tezím fakulty, nemusíme dlouho se tím zdržovat. Jak jsi to tehdy vnímal? Byl jsi dožraný. Chceš ještě k tomu něco říct?

Ladislav Hejdánek:

Ani ne. Je to hanba. A oni nikdy to pořádně... oni se neomluvili. Oni se omluvili tak, že omluva, která už je zbytečná, je marná. To je, jako když přišel Smolík k nám do bytu omluvit se za to a já jsem říkal: „Prosím tě, zač se omlouváš? Proč nevezmete zpátky na fakultu ty studenty, co jste vyloučili? Jak jste je mohli vyloučit? Jak jste to mohli udělat na příkaz ministerstva?“ Já ho vyhnal takřka. Pak přišel Petr Pokorný a taky se omlouval. Toho já mám rád, takže toho jsem tak nevyhnal, ale byl jsem na něj taky tvrdý.

Redaktor:

A to bylo ještě před převratem?

Ladislav Hejdánek:

To už se to sesouvalo (smích), ale ještě před převratem, ano.

Redaktor:

Pojďme teď ještě k té Chartě. Co to znamenalo být mluvčím Charty pro tebe?

Ladislav Hejdánek:

Byla to vážná věc. Například jak jsem řekl, rozhodnout se, co s Dopisy přáteli. Já jsem si to uvědomil vlastně jenom částečně a teprve v průběhu. To jednou mě zastavil – my jsme uvolnili nějaký text, už nevím, bylo to o první republice, bylo to k výročí republiky – a potkal mě Uhl a vynadal mně, co jsme to podepsali, co jsme to uvolnili, že jsme o té republice mluvili jako o něčem ideálním, vždyť to byl tak špinavý, tak židovský stát, ne židovský, to on neřekl, ale takový špinavý stát, takový zlý, ani ti sociální demokraté se za ty propuštěné lidi bez práce nepostavili. Já jsem si najednou uvědomil, jakou já mám velkou odpovědnost i za Uhla, ačkoliv já tam byl za křesťany. A křesťané nikdy mně nepřišli vynadat, co jsem podepsal. A vynadal mně Uhl, který tam měl svého

Jiřího Hájka, a vynadal mně, že já jsem vlastně odpovědný, jeden ze tří odpovědných, že musím dbát na Chartu celou, ne jenom na své křesťany. Tohle on mě naučil taky tím, že mně vynadal. Já jsem od té doby dával velký pozor, co se tam dává, co se tam děje. A taky jsem nabádal ty příští chartisty, nebo ty mluvčí, aby na to dávali pozor. Pochopitelně trvalo to jenom do konce roku, protože Hájkovi došla lhůta, musela být nová trojice. A já už jsem nechtěl být v té další trojici, a tak jsme tam... já jsem navrhoval... koho jsem to... Miloše Rajchrtu jsem... a on říkal: „Až někdy později, teď nemůžu,“ ale pak to vzal. Takže ten důvod, já jsem to uznával. A přišli tam tedy jiní a začali to dělat trošku jinak. Jenomže byl průšvih, že oni okamžitě rozjeli nějaké akce; bylo to v souvislosti s tím autobusem, který zajistili naši policajti z Anglie s nějakými těmi knížkami a časopisy, které...

Redaktor:

Akce Kamion?

Ladislav Hejdánek:

Ten Kamion, který byl dělaný neodborně. Prostě takové chyby nikdy Nizozemci neudělali, poněvadž ti věděli, co jsou Němci zač.

Redaktor:

A to bylo shozené. Dneska se už ví, kdo to i shodil.

Ladislav Hejdánek:

To se ví. Tak to už je... my jsme to tehdy nevěděli, ale prostě Šiklová v tom byla namočená samozřejmě. Prostě došlo k tomu, že byla zatčena celá řada lidí, a mezi nimi i taky mluvčí Charty. Takže teď se octli, s výjimkou Havla, tedy s výjimkou Jiřího Hájka byli zatčeni všichni, zas byl Hájek sám. (smích) Zřejmě prostě si mysleli komunisti, že Hájek sám už to neuhájí a že teď už bude definitivně po Chartě. A milý Hájek k nám přišel krátce po tom, co k tomu došlo, co je zatkli, tak přišel k nám a říkal: „Ladislave, tak mám takový dojem, že do těch starých bačkor musíme zase vlézt znova.“ (smích) Tak jo, tak jo. Tak jsme vlezli znova a místo Jiřího Hájka tam byl Šabata. Nebo ne, to nebylo tak. Hájek tam byl ještě. Já byl ještě znova podruhé s Hájkem. A byla tam s námi Květa? Já teď nevím. Byla s námi?

Redaktor:

To bylo v té době, když byli zatčeni členové VONSu také, ne?

Ladislav Hejdánek:

Ano, ano, to je ono právě.

Redaktor:

Václav Benda, Jiří Dienstbier.

Ladislav Hejdánek:

Ano, protože tam byli taky členové z vedení Charty, oni byli taky ve VONSu. Tak je sebrali. To byla konečně taková příležitost, jak zašlápnout Chartu. Ten VONS se jednal, tam byl Batěk a já nevím co. To byli lidé, kteří jednali neuváženě, ti nevěděli, kde jsou ty nebezpečné hranice. Prostě my jsme dávali pozor, aby se ty hranice nepřekročily, takže nám vždycky tihle vadili, že jsme málo radikální. Tak to byla jediná naše záchrana. Pak jsme je zachraňovali, co jsme mohli. Takže ona to byla neopatrnost.

Redaktor:

To nechme být.

Ladislav Hejdánek:

Ale pravda je, že nezbyvalo nám nic jiného než při výsleších držet všechno a vstoupit do toho, znova jsme podepisovali dokumenty tři a bylo to jako postaru. Takže nebylo dosaženo ničeho. Pro svět bylo to, že jsme to jako Charta přežili, že nakonec museli pustit i ty vonsáky (smích), že oni je neodsoudili na dlouho. On to byl takový úspěch jako s těmi undergroundáky. To je takový napolo úspěch jenom, ale přece jenom lepší než nic. A my jsme z toho vyšli slavně, že jsme drželi. Tak pak jsme to předali těm dalším. Když byla nová trojice, tak už jsme tam nechtěli být.

Redaktor:

Já teď bych do toho vstoupil. Víím, že jsi byl častokrát zadržen, ale jednou tě brali tak jako násilím, ne násilím, ale že tě museli odvléct přímo přes dvůr.

Ladislav Hejdánek:

Ano, to bylo do Vysočan. Oni za mnou si zvykli jezdit do Vysočan, kde jsem byl v práci. A oni přišli a chtěli, abych s nimi odešel. A já byl v práci. A v práci samozřejmě, tam byli opatrní a říkali: „Tak my ho omluvíme.“ Já jsem říkal: „Já nechci, abyste mě omluvili, já jsem v práci a budu tady. Ať si počkají policajti, až skončí moje pracovní doba.“ A oni říkali, já jsem říkal a několikrát se tohle stalo, já jsem vždycky odmítl a řekl: „Kde máte glejt? Proč mě? Co jsem provedl, že mně přijdete sem? Vy mě můžete zatknout za něco.“ „Ale ne, my vás nechceme zatknout.“ „Ale tak co chcete? Chcete mě pozvat? Dobře, musíte ale počkat, až bude konec.“ Prostě tak jsem jim to několikrát odmítl a řekl jsem: „Když si nepřinesete žádný doklad, že jsem předvolán, tak nemůžete očekávat, že s vámi půjdu.“ A zase jsem jim to odmítl a oni řekli: „Tak my vás donutíme.“ Já jsem říkal: „Tak to zkuste.“ A takhle jsem se posadil: „Tak můžete začít.“ Tak oni mě začali tahat z té židle. (smích) A všichni to viděli tam. A teď tam byli ti dělníci samozřejmě, kteří samozřejmě viděli komunismus trochu jinak, i když na něj taky nadávali. Tak prostě vlekli mě po zádech pochopitelně, já jsem nešel. Tomin to udělal krátce předtím taky, a to byla pro mě inspirace. Mě by to taky nenapadlo, já jsem slušný člověk a mě nenapadlo, že bych se nechal odtáhnout, ale najednou prostě jsem viděl, že já už nemám jinou možnost. Tak jsem řekl: „Tak to zkuste.“ Tak jsem se posadil do židle: „Tak můžete začít.“ Když mně vyhrožovali, že mě odvedou: „Tak to zkuste.“ (smích) Tak oni mě nemohli odvést, to mě museli odnést. A to byli celí naštvaní, to nemají ani oni rádi. A táhli mě po celém dvoře dlouhém, bylo bláto. Já jsem byl celý umazaný od toho bláta a ještě mně spadla jedna bota. To byla slavná bota, o které pak bylo mnoho napsáno i v cizích časopisech. (smích) Mně spadla bota a já jsem říkal: „Mně spadla bota.“ „Co má být? Máte si to hlídat!“ (smích) A táhli mě dál. Pak mě nacpali do auta a odvezli. Já jsem měl jedny boty a oni využívali toho, že jsem jednu botu neměl, že pak mně otevřeli, byla zima, oni otevřeli, nebyl tedy prudký mráz, ale bylo tak málo pod nulou, a otevřeli okno, aby v té pracovně v Konviktské, aby na mě šla ta zima. A mně se začala klepat noha. A já jsem měl strašný strach, že oni poznají, že se mně klepe noha a budou si myslet, že se bojím. (smích) Prostě to byl taky zážitek strachu, aby nepoznali, nebo aby si nemysleli (smích), ne jenom nepoznali, aby si nemysleli, že snad jenom se trochu bojím. Mně se klepala zimou ta noha. A tam jsem odmítl cokoli s nimi jednat. Ne, nebudu jednat, nebudu s nimi mluvit. Přišel za mnou můj takový už, co jsme se znali, ten hodný, co za mnou chodil, přesvědčovat. Já jsem říkal: „Helejte se, s těmi lidmi tady, co mě tady drží, byste neměl vůbec držet.“ Já věděl, že k nim patří. „Takoví sprostáci! Já nevím, jak s nimi vůbec můžete vydržet.“ Odmítl jsem cokoli, i když pak přišli, abych vstal aspoň, jsem odmítl vstát, já tam ležel na zemi. Odmítl jsem vstát, sednout si třeba nebo lehnout, odmítl jsem cokoli. A trvalo to nějaký čas, až pak přišel prokurátor, který mě odsoudil. Nebo jak to bylo? A přesvědčoval mě, že mám vstát. Já říkám: „Ne, ne, ne. Já jedině když mě okamžitě odvezete, tak vstanu, když mě odvezete domů. Odvezete! Nikam nepůjdu, žádné výpovědi.“ Tak nakonec co jim zbylo? Tak mě naložili zase do auta. Museli mě do toho auta naložit a odvézt mě domů. A pak mně dali a já jsem říkal: „A já teď půjdu bez boty?“ „To je vaše věc.“ Tak já jsem pak bez boty přišel domů. A to byla sláva po celém světě, ono se to nějak rozneslo. Já jsem napsal takovou zprávu, stížnost, jak se se mnou jednalo, na ministerstvo. (smích) Ta byla taky za všechny prachy. (smích) Napsal jsem stížnost, že mě vlekli, že když jsem je

upozornil, že mně spadla bota, tak že mně vůbec nevrátili botu, ale vlekli mě dál a pak mě nechali v zimě, že to byla naprostá nelidskost, že to bylo proti všem lidským pravidlům, proti lidským právům. A zmínil jsem tam taky tu botu, že jsem ztratil. A samozřejmě jsem to dal k dispozici jako ty Dopisy příteli, to se hned rozepsalo a dostaly to taky zahraniční časopisy, takže to vyšlo okamžitě. (smích) Takže mně dokonce až z Irska poslal nějaký chlapík boty (smích), abych měl náhradu. Ty mně nebyly doručeny, ale bylo mně to doručeno, že mně to poslal a že prostě jestli jsem to nedostal, tak že to je sprostárna, že mně to pošta nedodala. Tak mně poslal nové boty, abych měl náhradu, z Irska. Neuvěřitelné! (smích) Kdo by tušil, že o mně někdo bude vědět v Irsku? Nebo jestli to bylo z Islandu snad přímo? Neuvěřitelné! Takže prostě já jsem se stal slavným strašně. Ta bota tam hrála velkou roli. To se každý zasměje a pamatuje to, to nepustí z hlavy.

Redaktor:

Mě by teď zajímalo, protože to je také důležité, jak toto všechno vnímala a snášela tvoje rodina – manželka a čtyři dcery? Protože není to pro rodinu jednoduché, když se otec angažuje a...

Ladislav Hejdánek:

Není. Pro rodinu to není jednoduché. Pro ty děti bylo rozhodující, jak se chová má žena. A má žena se chovala, jako že se nic neděje. Tak ony se chovaly taky tak. A ony si dělaly z těch policajtů srandu, takže Heda je musela mírnit. Ony například holky vyzvěděly, že policajt, který ležel na lavičce ukradené z parku před naším bytem ve druhém patře, ležel a spal, tak mu ukradly (smích) ty bločky, na které vždycky zapisovali ty lidi, co přišli. A teď tam vytrhly nějaké a dávaly je známým. Například ten Batěk se s nimi chlubil nějakým svým policajtem. (smích) A byl z toho strašný maglajz, kde to vzal. (smích) Čili naše holky to odnesly jediné tím, a to jsem nemohl s tím nic dělat, že nemohly studovat. Já bych musel dělat býval strašné skopičiny, abych je udržel na školách, takže prostě bohužel. A jediná se rozhodla, že dostuduje, když to šlo. A Martina, ta nechtěla, ta nechtěla. A byla by bývala dobrá. Ale jediná dostudovala a taky se dálkově stala RNDr., a stejně to bylo k ničemu a tak dál. Ale to je jediné, co mám takové těžko na duši, že jsem se prostě choval tak, nemohl jsem jinak, to je mi jasné, ale choval jsem se tak, že moje děti nemohly studovat.

Redaktor:

Děkuji ti za rozhovor pro dnešek. Ještě zkusíme v tu středu.

Ladislav Hejdánek:

Ano, fajn, prima.

Redaktor:

A děkuji.

Ladislav Hejdánek:

Za nic.